

Maa- ja metsätalousministeriö

Elintarvikemarkkinavaltuutettu
Livsmedelsmarknadsombudsmannen
The Food Market Ombudsman

MMM: VN/37169/2025

4866/02.00.00.00/2025

Maa- ja metsätalousministeriön ja Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston välinen tulossopimus vuosille 2026–2029

Sisällys

1	Strategiset linjaukset.....	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	5
3	Tulostavoitteet	6
4	Voimavarojen hallinta	9
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset.....	11
6	Liitteet	12

1 Strategiset linjaukset

Ruokaviraston tavoitteiden asettamista ja toimintaa ohjaavat seuraavat keskeisimmät strategisen tason asiakirjat.

Hallitusohjelma

Hallitusohjelmassa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan vaikuttavista tavoitteista elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto toteuttaa erityisesti seuraavia:

- Laaditaan kotimaisen ruoantuotannon pitkän aikavälin strategia ja kasvuohjelma Suomalaisen puhtaan ruoan potentiaalin hyödyntämiseksi
- Hallitus sitoutuu Maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraporttiin ja aloittaa välittömät toimenpiteet esitysten toteuttamiseksi, jotta alkutuottajan asema ja koko elintarvikeketjun tasapaino kehittyvät nykyistä oikeudenmukaisempaan suuntaan.
- Edistetään elintarvikevientiä, kehitetään ruoka-alan arvoketjua.

Hallinnonalan keskeiset strategiset asiakirjat

Maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden -politiikkasektoreiden eri osa-alueiden visioita, strategisia päämääriä ja tavoitteita on kuvattu lisäksi tarkemmin seuraavissa strategioissa:

- [Maa- ja metsätalousministeriön strategia](#)
- [Ruoka 2030, Valtioneuvoston selonteko ruokapolitiikasta](#)
- [Kansallinen ruokastrategia 2040 : Onnellisen ruuan maa](#)
- [Maaseutupoliittinen selonteko](#)
- [Parlamentaarisen maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien arviointiryhmän loppuraportti](#)
- [EU:n yhteinen maatalouspolitiikka – Suomen CAP-suunnitelma](#)

Koko valtionhallinnon toimintaa ohjaavat asiakirjat

- [Julkisen hallinnon strategia](#)
- [Yhteiskunnan turvallisuusstrategia](#)
- [Huoltovarmuuden periaatepäätös](#)
- [Kansallinen julkisten hankintojen strategia 2020](#)
- [Työtä suomen parhaaksi - valtion henkilöstöstrategia 2030. Strategia ja toimeenpanosuunnitelma](#)

MMM:n strategia:

Toiminta-ajatus: Luomme luonnonvaroista kasvua, hyvinvointia ja turvallisuutta

Visio 2035: Suomi on kestävä biotalouden ykkönen

Maa- ja metsätalousministeriön uudessa strategiassa hallinnonalan toiminnalle on asetettu seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

1. Biotalous tuottaa merkittävää arvonlisää ja kannattavaa yritystoimintaa
2. Elinvoimainen maaseutu vahvistaa kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta
3. Tietovarannoista ja tutkimuksesta vakautta ja vaurautta.

Nämä tavoitteet ovat voimassa myös vuosina 2026–2029 ellei muusta päätetä.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto:

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston visiona vuoteen 2030 on:
”Elintarvikemarkkinat toimivat oikeudenmukaisesti ja tasapainoisesti.”

Visiomme on, että vuoteen 2030 mennessä elintarvikemarkkinat Suomessa ja EU-tasolla toimivat oikeudenmukaisesti. Tavoitteemme on, että toiminnallamme on selkeä ja myönteinen vaikutus markkinoiden oikeudenmukaisuuteen ja tehokkuuteen, jotta elintarvikeketjun kaikilla osapuolilla on mahdollisuus menestyä. Tämä tarkoittaa sitä, että elintarvikemarkkinoilla ei esiinny väärinkäytöksiä, ja kaikki toimijat, erityisesti sopimussuhteissa heikommissa asemassa olevat, saavat tarvitsemansa tuen ja reilun toimintaympäristön.

Oikeudenmukaisuus tarkoittaa, että markkinoilla ei esiinny epäreiluja käytäntöjä ja että lainsäädäntö tukee tasapainoista kilpailua. Toimimme aktiivisesti tunnistaaksemme ja puuttuaksemme mahdollisiin ongelmiin ajoissa, jotta ketjun toimijat voivat luottaa markkinoiden oikeudenmukaisuuteen ja toimintakykyyn. Vahvistamme valtuutetun roolia elintarvikemarkkinoiden valvonnassa entisestään, jotta voimme vaikuttaa pitkäjänteisesti elintarvikeketjun toiminnan parantamiseen. Ongelmia havaittuamme puutummme niihin määrätietoisesti tavoitteenamme tilanteen mahdollisimman nopea korjaaminen oikeudenmukaiseksi.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston missio on:

"Varmistamme, että kaikki elintarvikeketjun toimijat noudattavat hyviä liiketapoja ja että markkinat ovat ketjun tehokkaan toiminnan kannalta läpinäkyvät ja reilut."

Missionamme on varmistaa, että elintarvikeketju toimii tehokkaasti, läpinäkyvästi ja reilusti. Jotta tämä on mahdollista, tulee kaikkien elintarvikeketjun toimijoiden noudattaa hyviä liiketapoja. Läpinäkyvyys takaa, että kaikki osapuolet – riippumatta asemastaan ketjussa – voivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä ja luottaa siihen, että markkinat toimivat tasapuolisesti.

Reiluus markkinoilla tarkoittaa, että ketjun heikommassa asemassa olevat toimijat eivät joudu hyväksymään epäreiluja kaupallisia käytäntöjä tai sopimuksia. Meidän tehtävämme on valvoa näitä periaatteita ja mahdollistaa toiminnallamme, että markkinat voivat toimia tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti.

Kaikki tämä työ pohjautuu huolellisiin selvityksiin ja tutkittuun tietoon, joiden avulla voimme tunnistaa ja puuttua mahdollisiin ongelmatilanteisiin ennen niiden eskaloitumista.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston yhteiskunnallinen vaikuttavuus kohdistuu erityisesti maa- ja metsätalousministeriön strategian vaikuttavuustavoitteisiin 1 ja 2 sekä eräiltä osin vaikuttavuustavoitteeseen 3 seuraavasti:

- **Biotalous tuottaa merkittävää arvonlisää ja kannattavaa yritystoimintaa**
 1. Toimintaympäristö on kilpailukykyinen uusille yrittäjille sekä uudistuvalla ja vastuullisella biotalouden arvoketjulle
 5. Kannattava alkutuotanto luo perustan kotimaiselle ruoantuotannolle
 6. Toimivat markkinat mahdollistavat arvonlisän oikeudenmukaisen jakautumisen

Puututaan määrätietoisesti tilanteisiin, joissa neuvotteluvoiman epätasapainosta johtuvat markkinahäiriöt uhkaavat elintarvikeketjun reilua ja oikeudenmukaista toimintaa. Käytetään elintarvikemarkkinalain keinovalikoimaa koko laajuudessaan tavoitteeseen pääsemiseksi. Toiminnan seurauksena elintarvikemarkkinoilla toimivilla yrityksillä on tasapuoliset mahdollisuudet menestyä omilla ansioillaan ja toimia kannattavasti.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu ei ole hintasääntelyviranomainen, eikä se voi suoraan vaikuttaa elintarvikeketjun sopimusosapuolten väliseen tulonjakoon. Takaamalla elintarvikeketjussa toimiville yrityksille tasapuoliset menestymismahdollisuudet vaikutamme kuitenkin epäsuorasti myös siihen, että arvonlisä elintarvikeketjussa jakautuu oikeudenmukaisesti.

Varmistamme, että julkisissa hankinnoissa toimitaan elintarvikemarkkinalain ja hyvien kauppatapojen mukaisesti. Hyödynnämme elintarvikemarkkina-, kilpailu- ja hankintalain valvontaviranomaisten yhteistyössä alan toimijoiden koulutusta lainsäädäntömuutosten tavoitteiden varmistamiseksi.

- **Elinvoimainen maaseutu vahvistaa kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta**
 1. Maaseutu- ja saaristoalueet ovat hyviä paikkoja elää, asua sekä yrittää monipuolisesti
 5. Yhteiskunnan toimivuuden kannalta elintärkeitä toiminnot turvataan (elintarvike- ja vesihuolto, tulva- ja kuivuusriskien hallinta, patoturvallisuus)

Kiinnitetään huomiota siihen, että myös paikallisilla elintarvikemarkkinoilla eri puolilla Suomea noudatetaan elintarvikemarkkinalakia ja siten mahdollistetaan kilpailukykyinen yritystoiminta myös maaseutu- ja saaristoalueilla. Vaikutetaan erityisesti suositusten ja ehdotusten antamisessa siihen, että myös pienemmillä maaseutualueiden yrityksillä on käytössään riittävät markkinatiedot.

Huolehtimalla elintarvikemarkkinalain noudattamisesta eri puolilla Suomea ja puuttamalla määrätietoisesti ongelmiin edistetään osaltaan myös ruokaturvan toteutumista ja elintarvikkeiden kattavaa saatavuutta.

- **Tietovarannoista ja tutkimuksesta vakautta ja vaurautta**

5. Luotettava tutkimus ja tietovarannot turvaavat luonnon kantokykyä, vahvistavat huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta sekä biotalouden arvoketjujen kehittymistä

Teemme aktiivista ja säännöllistä yhteistyötä keskeisten tutkimustahojen kanssa. Tutkimusyhteistyötä teemme ensisijaisesti tarjoamalla omaa asiantuntemustamme tutkimushankkeiden käyttöön esimerkiksi osallistumalla ohjausryhmätyöskentelyyn sekä tutkimushankkeiden järjestämiin sidosryhmätilaisuuksiin. Keskustelemme myös aktiivisesti tutkimustoimijoiden kanssa vapaamuotoisemmin. Teemme myös säännöllisesti ehdotuksia tutkimusaiheiksi ja osallistumme tutkimuksesta sekä tutkimustuloksista käytävään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Hyödynnämme tutkittua tietoa päätöksenteossamme.

Hyödynnämme sekä määrällistä että laadullista tietoa saadaksemme mahdollisimman kattavan kokonaiskuvan markkinoiden toimivuudesta ja toimintaympäristöstä. Määrällisestä tiedosta seurannassa käytetään eri teemoihin, kuten tuotanto ja kulutus, hinnat ja kustannukset, taloudellinen suorituskyky, marginaalit ja markkinarakenteet sekä kansainvälinen kauppa, liittyen laajaa joukkoa tilastoja ja indeksejä. Edistämme sitä, että keskeiset tiedot, kuten hinnat, marginaalit, alkuperä ja tuotantotavat, ovat yhtäläisesti kaikkien toimijoiden saatavilla. Erityisesti kiinnitämme huomiota siihen, että pienimmillä ja markkina-asemaltaan heikoimmilla toimijoilla on käytössään toimintansa kannalta tarvittavat tiedot. Lisäksi tuotamme itse tietoa tekemällä omaan toimivaltaamme kuuluviin asioihin liittyviä kyselyjä (ks. liite 3).

3 Tulostavoitteet

	Biotalous tuottaa merkittävää arvonlisää ja kannattavaa yritystoimintaa – Toimintaympäristö on kilpailukykyinen uusille yrittäjille sekä uudistuvalla ja vastuullisella biotalouden arvoketjulle – Kannattava alkutuotanto luo perustan kotimaiselle ruoantuotannolle – Toimivat markkinat mahdollistavat arvonlisän oikeudenmukaisen jakautumisen Elinvoimainen maaseutu vahvistaa kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta – Maaseutu- ja saaristoalueet ovat hyviä paikkoja elää, asua sekä yrittää monipuolisesti – Yhteiskunnan toimivuuden kannalta elintärkeitä toiminnot turvataan (elintarvike- ja vesihuolto, tulva- ja kuivuusriskien hallinta, patoturvallisuus)
2026–2028 ¹	<i>Laaditaan elintarvikemarkkinalain säännösten valvonnan priorisointiperiaatteet huomioiden tulevat lainmuutokset</i> • Vuoden 2026 aikana valmistellaan nykylainsäädännön toimeenpanoa varten priorisointiperiaatteet sisäiseen käyttöön • Vuoden 2027 aikana päivitetään periaatteet uuden lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja harkinnan mukaan julkaistaan ohjeet soveltuvien osin <i>Suunnitellaan ja otetaan käyttöön kanava, jonka avulla yritykset voivat kertoa toimistolle havaitsemistaan ongelmista markkinoilla tarvittaessa anonyymisti</i> • Vuoden 2026 aikana vakiinnutetaan vuoden 2025 lopussa käyttöön otetun kanavan toiminta osana toimiston tiedonhankintaa, viestitään aktiivisesti kanavasta eri yhteyksissä <i>Suunnitellaan ja toteutetaan toimenpiteet tehtyjen kyselyiden havaintojen pohjalta (ml. mahdolliset seurantakyselyt)</i> • Vuonna 2026 tunnistetaan ne keskeiset havainnot, joihin toimenpiteitä kohdistetaan ja suunnitellaan toimenpiteet. Lisäksi tehdään yleinen kysely, jolla selvitetään ETMV:n sekä sen toiminnan tunnettuutta ja vaikuttavuutta. Jatkossa yleinen kysely toistetaan kolmen vuoden välein. • Vuosien 2027-2028 aikana suunnitellaan ja toteutetaan toimenpiteitä aikaisempien kyselyhavaintojen pohjalta. Myöhemmin tehdään myös seurantakyselyitä, joilla selvitetään tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta. <i>Annetaan PL-kyselyn paljastamiin hankauskohtiin liittyvä suositus tai muita ohjeistuksia. Suositusta edeltävässä selvitystyössä hyödynnetään tarpeen mukaan valtuutetun tiedonsaantioikeuksia.</i> • Vuoden 2026 aikana tunnistetaan tarkemmin keskeiset hankauskohdat tekemällä tarkempia selvityksiä kyselyn tulosten pohjalta ja aloitetaan suositusten/ohjeistusten valmistelu • Viimeistään vuonna 2027 annetaan suositukset/ohjeistukset <i>Tehostetaan toimintaa suositusten, ehdotusten ja lausuntojen antamisessa sekä seurannassa ottaen soveltuvin osin huomioon EKKAn antamat suositukset</i> • Vuonna 2026 annetaan suosituksia, joissa myös huomioidaan EKKAn aikaisemmin antamat suositukset ja tarpeen mukaan viitataan niihin. suunnitellaan ja aloitetaan annettujen suositusten seuranta • Vuonna 2027-2028 suunnitellaan ja aloitetaan annettujen suositusten seuranta ja tehdään tarvittavat toimenpiteet seurantojen yhteydessä tehtyjen havaintojen pohjalta

¹ n=vuosi

	Valmistaudutaan elintarvikemarkkinain muutosten voimaantuloon, esimerkiksi laatimalla mahdollisuuksien mukaan soveltamisohjeita - Kommunikoidaan aktiivisesti uusien säännösten merkityksestä, viestinnässä kiinnitetään erityistä huomiota oikea-aikaisuuteen Jatketaan työtä julkisten hankintojen parissa syksyn 2025 webinaarin pohjalta, tarjotaan aktiivisesti elintarvikemarkkinavaltuutetun puheenvuoroja hankintoja koskeviin tilaisuuksiin ja koulutuksiin Osallistutaan lainvalmisteluun EU-tasolla, tuetaan omalla asiantuntemuksella Suomen kantojen valmistelua kauppatapadirektiivin arviointityössä sekä mahdollisessa direktiivin uudistustyössä - Kommunikoidaan aktiivisesti sekä kansallisesti että kansainvälisesti niistä Suomen kannalta keskeisistä seikoista, joita uudistustyössä tulee ottaa huomioon. Tämä tapahtuu erityisesti vuoden 2026 aikana, mutta tarpeen mukaan myös 2027-2028. Jatketaan elintarvikemarkkinavaltuutetun ohjeiden laatimista ja päivittämistä, esim. yksipuoliset toimenpiteet - Vuoden 2026 aikana annetaan ohjeistus yksipuolisista toimenpiteistä ja tunnistetaan ne menettelytapojen kokonaisuudet, joista on vielä tarpeen antaa ohjeistusta - Vuosien 2027-2028 aikana jatketaan ohjeistusten antamista siltä osin kuin ohjeistuksia ei vielä ole annettu Osallistutaan aktiivisesti hallitusohjelman 2027-2031 valmisteluun kommunikoimalla niistä keskeisistä seikoista, joita ohjelmassa ETMV:n näkemyksen mukaan tulee ottaa huomioon - Vuoden 2026 aikana valmistaudutaan tulevan kauden hallitusohjelmaneuvotteluihin mm. käymällä keskusteluja keskeisten sidosryhmien kanssa, aloitetaan ETMV näkemysten valmistelu - Vuoden 2027 aikana viimeistellään ETMV näkemykset ja esitellään ne hallitusohjelmaneuvotteluissa
Tietovarannoista ja tutkimuksesta vakautta ja vaurautta Luotettava tutkimus ja tietovarannot turvaavat luonnon kantokykyä, vahvistavat huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta sekä biotalouden arvoketjujen kehittymistä	
2026–2028	- Kehitetään edelleen elintarvikemarkkinoiden seurannassa käytettävää analyttistä kehikkoa. Erityisesti vuonna 2026 huomiota kiinnitetään kehikossa käsiteltävien tietojen keruun systemaattisuuden kehittämiseen. - Järjestetään säännöllisiä sidosryhmätapaamisia tärkeimpien yhteistyötahojen kanssa. Tapaamisten keskeisenä tavoitteena on selvittää erilaisia yhteistyömahdollisuuksia ja miten yhteistyötä toteutetaan käytännössä. - Sidosryhmäyhteistyön yksi toteutuma on yhteistyö viestinnässä kirjoittamalla esimerkiksi asiantuntija-artikkeleja ja blogikirjoituksia yhdessä muun muassa tutkimustahojen ja muiden viranomaisten edustajien kanssa. - Työskennellään aktiivisessa roolissa MMM:n asettamassa tilastotyöryhmässä myötävaikuttaen tietovarantojen kehittämiseen ja saatavuuteen erityisesti ketjun heikoimpien osapuolten edut huomioiden. - Kartoitamme mahdollisuuksia järjestää seminaareja tai webinaareja, joissa esitellään sidosryhmien tuottamia tutkimushankkeiden tutkimustuloksia ja tarkastellaan niitä erityisesti valtuutetun toimivaltaan kuuluvista näkökulmista.

Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet

- Toiminta on ennakoivaa ja vastuullista sekä toimintaprosessit ja resurssien käyttö ovat tehokkaita

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston antamat ratkaisut, suositukset, lausunnot, ehdotukset ja muut julkiset ulostulot perustuvat huolellisiin selvityksiin ja tutkittuun tietoon. Seuraamme markkinoiden toimintaa aktiivisesti eri tavoin ja havaitsemme tällä tavoin mahdolliset ongelmatilanteet niin pian kuin mahdollista. Alakohtaisilla ja myös muilla kyselyillä pyrimme kartoittamaan markkinoilla mahdollisesti kauppataivoissa tai sopimusrakenteissa olevia ongelmia. Kyselyjen avulla saatua informaatiota käytämme järjestelmällisesti toiminnan painopisteiden asettamisessa ja tulevan toiminnan suunnittelussa. Toimisto antaa neuvontaa matalalla kynnyksellä ja niin käytännönläheisesti kuin se on hallinto-oikeudelliset neuvontaa koskevat velvoitteet huomioiden mahdollista.

4 Voimavarojen hallinta

Toimistossa ennakoidaan ja suunnitellaan toimintaa huomioiden käytettävissä olevat resurssit. Kehitetään toimiston priorisointikäytäntöjä, jotta toiminta on mahdollisimman vaikuttavaa käytettävissä olevilla resursseilla ja henkilöstön työ määrä pysyy kohtuullisena. Tapaamisissa ja tiedonhankinnassa hyödynnetään toimialayhdistysten osaamista. Kaikessa toiminnan suunnittelussa huomioidaan myös digitalisaation mahdollisuudet toiminnan tehostamiseksi.

Toimistossa panostetaan henkilöstön työhyvinvointiin ja viihtyvyyteen kaikin mahdollisin käytettävissä olevin keinoin. Tuetaan osaamisen kehittämistä tarjoamalla aktiivisesti koulutus- ja työssäoppimismahdollisuuksia. Jokaisen työntekijän työ määrää seurataan säännöllisesti. Mahdolliset lisä- ja uusrekrytoinnit suunnitellaan huolella siten, että uudet henkilöt mahdollisimman hyvin täydentävät toimistossa ja olemassa olevaa osaamista. Johtaminen on oikeudenmukaista ja tukee henkilöstön työhyvinvointia. Työhyvinvointiin liittyvää johtamis- ja kehittämistyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä Ruokaviraston ja tarvittaessa myös työterveyshuollon kanssa.

On oletettavaa, että elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston työ määrää tulevina vuosina pikemminkin lisääntyy kuin vähenee. Työ määrän lisääntyminen johtuu muun muassa uuden lainsäädännön myötä lisääntyvistä toimivaltuuksista. Lisäksi toimistossa tehdään määrätietoisesti työtä toiminnan vaikuttavuuden lisäämiseksi ja pyritään aktiivisesti saamaan markkinoilta tietoa niistä toimintatavoista ja asiakokonaisuuksista, joihin olisi tarpeen viranomaistoimin vaikuttaa elintarvikemarkkinoiden toiminnan parantamiseksi. Sekä tiedonkeruu että saatujen tietojen pohjalta toteutettavat toimenpiteet vaativat henkilöresursseja ja todennäköisesti myös tulevaisuudessa kasvattavat toimiston resurssitarvetta.

Voimavarojen hallinnan keskeiset tavoitteet

- Henkilöstö on osaavaa, arvostettua ja voi hyvin.
- Vuonna 2026 panostamme
 - *systemaattiseen perehdytykseen*
 - *henkilöstön hyvinvointiin erityisesti vuonna 2025 laaditun strategian toimenpiteitä toteuttaen*

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston rahoituslaskelma

Rahoituslähde (1 000€)	Toteuma 2024	Arvio 2025	Tavoite 2026	2027 Kehys	2028 Kehys	2029 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	192	229	154	130	106	82
TA ja LTAt / kehys	500	500	684	684	684	684
Käytettävissä oleva rahoitus	692	729	838	814	790	766
Menot	463	577	708	708	708	708
Tulot	0	2	0	0	0	0
Nettomenot	463	575	708	708	708	708
Siirtyy seuraavalle vuodelle	229	154	130	106	82	58

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston tuotto- ja kululaskelma

(1 000€)	2024 Toteuma	2025 Arvio	2026 TA	2027 Arvio	2028 Arvio	2029 arvio
Henkilöstökulut	393	490	590	590	590	590
Toimitilavuokratulut	0	2	5	5	5	5
Palvelujen ostokulut	62	74	90	90	90	90
Muut kulut	8	11	23	23	23	23
Investointimenot	0	0	0	0	0	0
Bruttomenot	463	577	708	708	708	708
Maksullisen toiminnan tuotot	0	0	0	0	0	0
Muut tuotot	0	2	0	0	0	0
Bruttotulot	0	2	0	0	0	0
Nettokäyttö/-käyttöarvio	463	575	708	708	708	708
Siirtynyt/siirtyy (arvio)	192	229	154	130	106	82
TP/TA/Kehys	500	500	684	684	684	684
Käytettävissä yhteensä	692	729	838	814	790	766
Siirtyy seuraavalle vuodelle	229	154	130	106	82	58

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto toimittaa ministeriölle vuoden 2026 tulostavoitteiden toteutumista koskevan väliraportin 31.8.2026 mennessä. Merkittävien poikkeamien osalta Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston tulee olla yhteydessä ministeriöön mahdollisimman pikaisesti. Tulostavoitteiden lopullinen toteuma raportoidaan osana tilinpäätöstä.

Tulostavoitteiden toteuman arvioinnissa käytetään arvosana-asteikkoa: 1 = Tavoitteesta on luovuttu, 2 = Tavoite ei ole toteutunut, 3 = Tavoite on toteutunut osittain, 4 = Tavoite on saavutettu, 5 = Tavoite on ylitetty. Asteikko on Valtiokonttorin suosituksen mukainen.

Tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus toimitetaan ministeriöön 28.2.2027 mennessä täydennettynä mahdollisilla tulosohjauksessa mainituilla lisätiedoilla.

Helsingissä 15. päivänä tammikuuta 2026

Kansliapäällikkö Pekka Pesonen
Maa- ja metsätalousministeriön puolesta

Elintarvikemarkkinavaltuutettu Jarno Sukanen
Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston puolesta

6 Liitteet

Liite 1 Toimintaympäristön kuvaus

Suomen elintarvikemarkkinan keskeiset toimijat ovat erittäin keskittynyt päivittäistavarakauppa, hajanainen joukko pääosin pieniä alkutuottajia sekä muutamasta erittäin suuresta yrityksestä ja isosta joukosta pienempiä yrityksiä koostuva elintarviketeollisuus. Tämä rakenteellinen epäsuhta aiheuttaa hankausta ketjun toimijoiden välille. Sidosryhmien väliset voimasuhteet ovat luonnostaan epätasaiset, mikä altistaa markkinan tilanteeseen, jossa toisen osapuolen mahdollisuudet vaikuttaa sopimusehtoihin ovat varsin rajalliset.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun näkökulmasta keskeisessä asemassa ovat heikomman neuvotteluvoiman omaavat toimijat, kuten maatalousyrittäjät ja pienemmät elintarvikeyritykset. Näillä on kriittinen merkitys koko ketjun elinvoimaisuudelle, ruokaturvalle ja tarjonnan monipuolisuudelle. Ne ovat kuitenkin usein taloudellisesti riippuvaisia harvoista suurista ostajista, mikä tekee niistä haavoittuvia.

Vahvat toimijat, eli kaupan keskusliikkeet ja suurteollisuus, toimivat usein heikompien toimijoiden väylänä kuluttajamarkkinoille. Niillä on erittäin voimakas neuvotteluvoima, joka vaatii toisinaan tasapainottavia toimia, jotta ketjun alkupään toimintaedellytykset säilyvät. Elintarvikemarkkinavaltuutettu on perustettu tasapainottavaksi voimaksi, jonka tavoitteena on rakentaa luottamusta osapuolten välille ja varmistaa, etteivät markkinan avaintoimijat käytä valta-asemaansa väärin muita sidosryhmiä kohtaan.

Liite 2 Kansainvälisen toiminnan kuvaus

Kansallisen toimintaympäristön lisäksi elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto toimii kansainvälisesti osana EU-jäsenvaltioiden elintarvikeketjun kauppatapoja valvovien viranomaisten verkostoa. Verkoston työssä jäsenvaltioiden viranomaiset jakavat parhaita käytäntöjä toiminnan kehittämiseksi ja keskustelevat ajankohtaisista aiheista. Työtä ja tietojenvaihtoa tehdään säännöllisesti (1-2 kertaa vuodessa) kokoontuvien kokousten yhteydessä, minkä lisäksi jäsenvaltioiden viranomaiset vaihtavat keskenään tietoja erilaisten RFI-kyselyiden avulla sekä myös vapaamuotoisemmin. Myös pohjoismaisten UTP-viranomaisten yhteistyö ja tietojenvaihto ovat osa elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston kansainvälistä toimintaa.

Keskeinen osa kansainvälistä toimintaa on myös kannanottojen muodostaminen suunnitteilla olevaan EU-lainsäädäntöön ja sen muutoksiin. Näissä elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto tekee säännöllisesti yhteistyötä niiden tahojen kanssa, jotka vastaavat Suomen kannan muodostamisesta tässä lainsäädäntötyössä. Yhteistyön keskeisenä tarkoituksena on se, että käytännön viranomaistoiminnan kautta syntyneet kokemusperäiset havainnot tulevat riittävästi huomioiduksi myös tulevaa lainsäädäntöä suunniteltaessa.

Liite 3 Tutkimustoiminnan kuvaus

Teemme kyselyjä, joilla selvitetään, noudatetaanko tavarantoimittajien ja ostajien välisessä kaupassa elintarvikeketjussa reiluja kauppatapoja. Lisäksi kyselyillä kartoitetaan, onko elintarvikemarkkinalaki vaikuttanut toimitusketjun toimintaan. Teemme myös kyselyjä, joiden avulla osaamme suunnata toimiamme sellaisiin asioihin, joissa on eniten tai merkittävimpiä ongelmia.

Kyselyjen tuloksia hyödynnetään markkinoiden toimivuuden parantamiseen tähtäävässä työssä sekä elintarvikemarkkinavaltuutetun sekä elintarvikemarkkinalain tuomien mahdollisuuksien tunnettuuden lisäämisessä. Tulosten avulla tunnistetaan elintarvikeketjun hankauskohtia ja niiden perusteella kohdistetaan valtuutetun antamaa ohjeistusta ja neuvontaa.

Toteutamme kyselyt pääosin toimiston omilla resursseilla. Niin lomakesuunnittelu, tiedonkeruu kuin analysointi ja raportointi tehdään lähes aina kokonaan itse. Erityisesti lomakesuunnittelussa hyödynnämme soveltuvin osin sidosryhmäverkostoamme. Erityisen vaativissa tiedonkeruutehtävissä hyödynnämme ammattimaisten toimijoiden asiantuntijuutta ja välineitä.